Suomen Rauhanliitto – Finlands Fredsförbund ry
Laura Lodenius, Toiminnanjohtaja

HE 154/2022 vp
Esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi 2023

Suomen Rauhanliiton lausunto kunta- ja terveysjaostolle

(Rauhantyön järjestöjen toiminta, oikeusministeriön budjettikohta 25.01.50)

Rauhanliiton lausunto liittyen valtion talousarvioesitykseen 2023. Keskitymme lausunnossa toimintakenttämme rahoitukseen, suomalaisen rauhantyön järjestöjen toiminnan tukeen.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on suuri tragedia ja eräänlainen “haaksirikko” eurooppalaiselle rauhanpolitkalle. Se on vaikuttanut Ukrainaa laajemmin koko Eurooppaan ja kansainväliseen yhteisöön. Valtioiden välit ovat kiristyneet kylmän sodan aikaiseen, ja varustelun ja asevaraiseen turvallisuuteen panostetaan nyt suuresti. Eurooppa ja suurvallat ovat irtautuneet useasta monenkeskisestä kansainvälisestä sopimuksesta ja moninkeskinen turvallisuus-ja sopimusjärjestelmä uhkaa mureta.

Rauha tarvitsee puolestapuhujansa, rakentajansa sekä kansalaisyhteiskunnan tuen, niin Suomessa kuin globaalisti. Vaikka sotauutisointi, väkivalta ja tragedia Ukrainassa saa meidät reagoimaan vahvistamalla sotilaallista varautumista turvallisuutemme puolesta, on edelleen suuri osa rauhaamme ja turvallisuuttamme uhkaavista haasteista sellaisia, joihin ei ole sotilaallista ratkaisua – esimerkkeinä mainittakoon ilmastonmuutos, pandemiat, ruokakriisi, hybridi- ja kyberuhkat sekä väkivaltainen ekstremismi. Ydinaseet ovat sotilaallinen uhka, mutta siihenkään ei Suomi pysty mitenkään muulla tavoin vastaamaan ja varautumaan, kun pyrkimään luomaan edellytyksiä ydinaseriisunnalle ja globaalisti vahvistamalla ydinturvallisuutta.

Turvallisuus- ja rauhanpolitiikassa tarvitaan avointa kansalaiskeskustelua. Sotauutisia, uhkia ja militarismia painottavassa mediailmapiirissä tarvitaan ääniä, jotka antavat kansalaisille visioita kestävämmän rauhan ja vakauden mahdollisuudesta. Järjestöt ovat tälle keskustelulle tärkeä väylä ja mahdollistaja. Huoli turvattomuuden, ja vihapuheen polarisaation lisääntyminen Suomessa on tätä päivää. Väkivallasta ja pahoinvoinnista niin kouluissa, kodeissa, kaduilla kuin virtuaalisessa ympäristössämme uutisoidaan paljon, ja siihen on löydettävä ratkaisuja.

Rauhantyön järjestöjen toiminta-avustuksen tavoitteena on ollut tukea rauhantyön avulla yhteiskunnassa turvallisuus-ja rauhanpolitiikasta käytävää keskustelua, ihmisoikeuksien toteutumista, demokratiaa ja sosiaalisesti kestävää yhteiskuntaa sekä kestävää kehitystä, erityisesti YK:n Agenda 2030 -tavoitetta 16. Rauha, oikeudenmukaisuus, ja hyvä hallinto/ oikeudenmukaisuus.

Rauhanjärjestöistä Rauhanliitto tuottaa esimerkiksi laajasti rauhan- ja globaalikasvatusta ja ylläpitää kansalaisten toimintakeskus Rauhanasemaa. Kouluille ja nuorisotyön organisaatioille tuotetaan maksuttomia koulutuksia, joita tilataan enemmän kuin voimme tarjota. Opettajien ja muiden kasvattajien työtä tukee myös Rauhankasvatusinstituutti tuottamalla koulutuksia ja aineistoja. Tämän ohella rauhanjärjestöt tekevät arvostettua turvallisuuspolitiikan ja asevalvontakysymysten asiantuntijatyötä ja paljon viestintä- ja julkaisutoimintaa, sekä antavat kanavan ihmisille toimia rauhan ja väkivallattomuuden puolesta. Suuri osa työstä tehdään vapaaehtoistoimintana, mutta se tarvitsee perusrahoituksen, jolla vapaaehtoistyö mahdollistetaan ja, jolla varmistetaan myös suomalaisen rauhantyön osaaminen ja jatkuvuus.

Rauhanjärjestöiltä on leikattu toistuvasti lähes kymmenen vuoden ajan. Usein eduskunta on ratkonut ja paikannut rahoituksen riittämättömyyttä nk.”joululahjarahoilla”.

Rauhanjärjestöt siirrettiin opetus- ja kulttuuriministeriöstä oikeusministeriön rahoitettaviin vuonna 2019. Muistion mukaan, jonka ministeriö teki 2021 valiokuntaa varten rauhantyön rahoituksen varmistamisesta, vaikuttaisi siltä, että oikeusministeriössä ei ole ollut suurta kiinnostusta järjestösektorin tukemiseen ja tähän työhön, vaan vedotaan muualla tehtäviin selvityksiin kansalaisjärjestökentän rahoituksen organisatorisista ratkaisuista.

Hallituksen pienen määrärahalisäyksen turvin vuonna 2020 rauhantyön määräraha oli budjettiesityksessä 500 000 euroa. Samaten vuonna 2021, mutta sen lisäksi eduskunta antoi +200 000 euroa niin, että suomalaiselle rauhantyölle jaettiin 2021 OM:stä lopulta 700 000 euroa. 2022 eduskunta pystyi allokoimaan vaan +100 000 lisää pohjaesityksen lisäksi, joten tälle vuodelle 2022 jaettavaksi jäi 600 000 euroa.

Nyt käsittelyssä olevassa valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2023 oikeusministeriön budjettiesitys on jälleen vain 500 000 euroa, joka on riittämätön kun tukea jaetaan niin monelle. Vuonna 2022 tukea sai 18 vastaanottajaa.

Eduskunnan tahto ja viesti

Jo vuonna 2016 eduskunnan valtiovarainvaliokunta kirjasi mietintöönsä, silloin opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) alaisuudessa olleiden rauhan- ja ihmisoikeusjärjestöille myönnettävien järjestötukien käsittelyn yhteydessä, että ”*Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestötukien*

rahoitukseen pyritään löytämään kestävä ratkaisu kevään 2017 kehyspäätöksessä". Näin ei oikeasti tehty silloin, eikä tähän kunnolla ole palattu myöhemminkään.

Rauhanjärjestöt ovat esittäneet hallitukselle, että tällä vaalikaudella rauhantyön tukeen saataisiin selkeä tasokorotus siten, että rauhantyön järjestöjen toiminnan tuki saataisiin nostettua hallituskauden aikana miljoonaan euroon.

Eduskunnalta pyydämmekin, että valiokunta ja sen jaosto osoittaisi vuoden 2023 talousarvion kohtaan 25.01.50 lisämäärärahaa +500 000 euroa, tai minimissään +300 000 euroa, ja että se kirjattaisiin tarkoitetun rauhantyön järjestöjen toiminnan tukiin. Aiheeseen liittyen on olemassa kansanedustajien talousarvioaloitteet.

Lisätietoa

https://rauhanliitto.fi

Suomen Rauhanliitto on 17 rauhanjärjestön kattojärjestö ja rauhankysymysten asiantuntija. Sen jäseninä on suomen- ja ruotsinkielisiä, valtakunnallisia ja paikallisia yhdistyksiä. Vuonna 2020 Rauhanliitto vietti juhlavuotta, kun sen toisesta perustamisvuodesta tuli 100 vuotta. Ensimmäisen kerran Rauhanliitto perustettiin jo autonomia aikana 1907, mutta venäläistämispolitiikan aikana järjestön sääntöjen hyväksyntä peruutettiin. Uudestaan yhdistys perustettiin itsenäistymisen jälkeen. Rauhanliitto ylläpitää kansalaistoiminnankeskus Rauhanasemaa Itä-Pasilassa, Helsingissä. Rauhanliiton lisäksi Suomessa toimii kymmenkunta valtakunnallista rauhanjärjestöä / ja ryhmää jotka saa tukea samasta avustuskohdasta